

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 634/2015-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. marca 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Ďurčaťovou, advokátska kancelária, Kollárova 35, Martin, pre namietané porušenie čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 431/2013 z 12. februára 2014 vo výroku o náhrade trov konania takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 431/2013 z 12. februára 2014 vo výroku o náhrade trov konania p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 431/2013 z 12. februára 2014 vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Žiline je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v sume 340,90 € (slovom tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov) na účet advokátky JUDr. Ivety Ďurčateľovej, advokátska kancelária, Kollárova 35, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 634/2015-14 zo 16. decembra 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), pre namietané

porušenie čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 431/2013 z 12. februára 2014 vo výroku o náhrade trov konania (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že návrhom doručeným Okresnému súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“) domáhal proti sťažovateľom ako odporcom v 2. a 3. rade určenia, že je vlastníkom nehnuteľnosti špecifikovanej v návrhu. Okresný súd prvým výrokom rozsudku č. k. 19 C 65/01-385 z 24. októbra 2011 návrh navrhovateľa zamietol ako nedôvodný a druhým výrokom citovaného rozsudku zaviazal navrhovateľa uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov trovy ich konania v sume 3 445,84 €. Okresný súd bol toho názoru, že pri priznaní náhrady trov právneho zastúpenia treba vychádzať z § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorý určuje tarifnú odmenu advokáta za zastupovanie v občianskom konaní a iné úkony právnej služby. Na základe odvolania navrhovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 431/2013 z 12. februára 2014 rozsudok okresného súdu vo výroku vo veci samej potvrdil a vo výroku o náhrade trov konania sťažovateľov rozsudok okresného súdu zmenil tak, že zaviazal navrhovateľa nahradiť sťažovateľom trovy prvostupňového konania, ktoré predstavujú trovy právneho zastúpenia v sume 1 962,24 €, a to na účet ich právnej zástupkyne. Krajský súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Podľa názoru sťažovateľov pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom súdneho sporu, ocniteľné peniazmi, potom sa táto čiastka považuje za základ pre tarifnú hodnotu odmeny advokáta podľa ustanovenia § 9 ods. 1 a § 10 ods. 2 vyhlášky, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k veci, pretože vyhláška dôsledne rozlišuje situácie, kedy je predmet sporu peniazmi ocniteľný a kedy nie je. Nedá sa preto vychádzať z názoru, že vždy, keď je predmetom konania určenie vlastníckeho práva k veci, nie je možné tento predmet konania peniazmi oceniť v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Na podporu svojich argumentov sťažovatelia poukázali na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012, ako aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 M Cdo/17/2010 z 15. apríla 2011.

Sťažovatelia v petite sťažnosti žiadali, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 37 ods. 2 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby im priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 52/2016 z 3. februára 2016 vyjadrila predsedníčka krajského súdu, ktorá uviedla, že sťažnosť nepovažuje za opodstatnenú. Poukázala pritom na vyjadrenie predsedníčky senátu „6 Co“, z ktorého vyplýva, že *„pokiaľ krajský súd nemal na účely rozhodovania o trovách konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia exaktný údaj o hodnote nehnuteľnej veci, a to podľa jej hodnoty v zmysle citovaného § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a zisťovanie tejto hodnoty by znamenalo ďalšie trovy súdneho konania (napr. v podobe znalečného), bola namieste aplikácia ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. tak, ako to bolo formulované v sťažnosťou napadnutom rozhodnutí“*.

Dňa 25. februára 2016 bolo ústavnému súdu doručené stanovisko sťažovateľov k vyjadreniu predsedníčky krajského súdu, v ktorom zotrvali na svojich argumentoch a zároveň požiadali, aby im ústavný súd okrem náhrady trov konania uplatnenej v sťažnosti

v sume 340,90 € priznal aj náhradu za toto stanovisko (ako tretí úkon právnej služby) v sume 181,90 €.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia čl. 12 ods. 1 ústavy, základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 37 ods. 2 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 431/2013 z 12. februára 2014 vo výroku o náhrade trov konania.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 20 ods. 1 prvej vety ústavy každý má právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [§ 132 a § 157 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliadnuť na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv

a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou občianskeho súdneho konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu (m. m. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Treba pritom dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

Otázka náhrady trov konania však dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepriateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka obsiahnutého aj v označených článkoch, ktorých porušenie sťažovatelia namietali (napr. I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014).

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade vznikol medzi účastníkmi konania rozpor týkajúci sa aplikácie konkrétnych ustanovení vyhlášky, na základe ktorých sa určuje

tarifná odmenu advokáta za zastupovanie v občianskom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti špecifikovanej v návrhu.

Sťažovatelia sú presvedčení o tom, že náhradu trov konania správne určil okresný súd, ktorý pri svojom rozhodovaní vychádzal z § 10 ods. 2 vyhlášky, preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu považujú za arbitrárne, ktoré navyše odporuje ustálenej rozhodovacej praxi všeobecných súdov.

Krajský súd však v relevantnej časti napadnutého rozhodnutia uviedol:

„Pokiaľ ide o rozhodnutie o trovách konania, k tomu poukazuje krajský súd na názor vyslovený v zrušujúcom uznesení sp. zn. 6 Co/241/2010 zo dňa 9. 3. 2011, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania v určovacích žalobách treba vychádzať z ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, a nie z ustanovenia § 10 uvedenej vyhlášky. Na základe uvedeného preto krajský súd zmenil napadnutý rozsudok vo výroku o trovách, pričom vychádzal z premisy, že základná sadzba tarifnej odmeny sa určí postupom, pri ktorom nie je možné hodnotu predmetu sporu určiť...“

Odporcom 2/ a 3/ patrí náhrada trov právneho zastúpenia za uvedené úkony... spolu 1.962,24 Eur.

O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 142 ods. 1 O. s. p. (v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p.). V odvolacom konaní nebol navrhovateľ úspešný, z ktorého dôvodu vzniklo odporcom právo na náhradu trov druhostupňového konania... Pokiaľ ide o odporcov 2/ a 3/, týmto krajský súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 79,58 Eur (vyjadrenie k odvolaniu 58,69 eur podľa § 11 ods. 1 písm. a), § 13 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., režijný paušál v sume 7,63 Eur, 20 % DPH 13,26 Eur).“

V súvislosti so vznesenou námietkou ústavný súd poukazuje na to, že už v náleze sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012 (na ktorý poukázali aj sťažovatelia, pozn.) judikoval:

„Z ustanovenia § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vyplýva, že základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva. Podľa

ustanovenia § 10 ods. 2 citovanej vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu iba v prípade, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z.].

Z uvedeného gramatického, logického a systematického posúdenia citovaných ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z. z. možno vyvodiť záver, že pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom daného súdneho sporu, peniazmi oceníteľné, potom sa táto čiastka (suma) považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci, pretože citovaný právny predpis dôsledne rozlišuje situácie pre náhrady trov konania, kedy je predmet právneho sporu, o ktorom vlastníctve sa rozhoduje, peniazmi oceníteľný, a kedy nie je. Preto nie je možné vychádzať z názoru, že daná situácia nie je právom regulovaná a že vždy, keď je predmetom konania určenie vlastníckeho práva k veci, nemožno tento predmet konania peniazmi oceniť z hľadiska tarifnej odmeny. Inými slovami, explicitná úprava § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vylučuje použitie § 11 ods. 1 písm. a) cit. vyhlášky a rovnako aj príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch.“

Na danú problematiku reagoval aj najvyšší súd, ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/58/2012 z 27. júna 2013 konštatoval:

„... rozhodovacia prax súdov (vrátane najvyššieho súdu) v otázke určovania tarifnej hodnoty veci v konaniach o určenie vlastníctva vykazovala v niektorých prípadoch znaky nejednotnosti. V rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 175/2008, 3 Cdo 187/2011, 4 Cdo 117/2009, 5 Cdo 141/2010 a 7 Cdo 54/2010 a 7 MCdo 10/2012 bol napokon zaujatý právny názor, s ktorým sa stotožnil dovolací súd aj v preskúmvanej veci.

Podľa názoru dovolacieho súdu zastávaného v tejto veci treba mať na zreteli nasledovné:

Z ustanovenia § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vyplýva, že základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva. Podľa ustanovenia § 10 ods. 2 citovanej vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú

hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu iba v prípade, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z.].

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ je určitá vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom súdneho sporu, peniazmi oceníteľné, potom sa suma vyjadrujúca cenu považuje za základ pre určenie tarifnej hodnoty, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci, lebo vyhláška č. 655/2004 Z. z. dôsledne rozlišuje, kedy je predmet právneho sporu, o ktorom vlastníctve sa rozhoduje, peniazmi oceníteľný, a kedy nie je. Preto nie je možné vychádzať z názoru, že vtedy, keď je predmetom občianskeho súdneho konania určenie vlastníckeho práva k veci, nemožno tento predmet konania peniazmi oceniť z hľadiska tarifnej odmeny podobne, ako je to pri vyrubovaní súdneho poplatku za určovací návrh na začatie konania podľa zákona č. 71/1992 Zb.

Predmetom sporu v danej veci bolo určenie vlastníctva pozemku, teda veci, ktorá je oceníteľná a vyjadriteľná peniazmi. Pri priznávaní náhrady trov dovolacieho konania bolo vzhľadom na túto skutočnosť potrebné vychádzať z tarifnej odmeny stanovenej nie v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., ale v zmysle § 10 ods. 1 tejto vyhlášky. “

V uznesení sp. zn. 7 Cdo 401/2014 z 27. januára 2015 zasa najvyšší súd uviedol: „*V preskúmvanej veci je nepochybné, že predmetom konania je určenie vlastníctva k nehnuteľnosti označenej žalobkyňou. Podkladom pre stanovenie základnej hodnoty za jeden úkon právnej služby je určenie hodnoty spornej nehnuteľnosti. Súdy pri stanovení hodnoty nehnuteľnosti vychádzajú zo všeobecnej (trhovej) hodnoty veci. “*

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k názoru, že námietky sťažovateľov sú opodstatnené a že závery vyvozené krajským súdom nie sú vo vzťahu k sťažovateľom správne a spravodlivé a nie sú v súlade ani s relevantnou zákonnou a ústavnou právnou úpravou. Aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky krajským súdom v napadnutom rozhodnutí je arbitrárna a ústavne neudržateľná, keďže popiera účel náhrady trov konania, ktorým je kompenzácia výdavkov úspešnému

účastníkovi konania, ktoré musel vynaložiť v dôsledku protiprávneho konania iného účastníka (t. j. protistrany) konania na účelné uplatňovanie alebo bránenie svojho práva.

Právo na priznanie primeranej a právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je súčasťou práva na spravodlivý proces a tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Ak krajský súd náhradu nákladov v správnej výške určenej podľa príslušnej právnej normy sťažovateľom nepriznal, odoprel im ochranu označených práv zakotvených v ústavnom poriadku.

Uvedené zistenia zakladajúce arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu preto viedli ústavný súd k záveru, že ním bolo porušené nielen základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale v príčinnej súvislosti s nimi aj základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na ochranu majetku čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na to, že ústavný súd posúdil napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako porušujúce označené práva sťažovateľov, bolo namieste toto rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde) zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, tak ako to je uvedené v druhom bode výroku tohto nálezu. V ďalšom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde) povinný opätovne rozhodnúť o odvolaní, ktorým navrhovateľ napadol druhý výrok rozsudku okresného súdu, majúci pritom na zreteli účel zákonnej úpravy ustanovenia § 142 ods. 1 OSP.

Pokiaľ sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva na právnu pomoc v zmysle čl. 37 ods. 2 listiny, ústavný súd k tejto námietke uvádza, že právo na právnu pomoc sa priznáva každému, fyzickej osobe aj právnickej osobe, štátnemu orgánu, ak vystupuje v spore ako žalovaná strana. Hlavný význam práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v čl. 47 ods. 2 ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej

správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkom, aby v konaní pred nimi využívali právnu pomoc. Právo na právnu pomoc trvá až do skončenia konania, t. j. do právoplatného rozhodnutia. Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania (II. ÚS 78/03).

Ak krajský súd v rámci rozhodovania o priznaní úhrady trov označeného konania na základe § 142 ods. 1 OSP uplatnil zákonom daný priestor pre uváženie výšky trov konania a nepriznal sťažovateľom trovy vo výške, ako požadovali, nezasiahol tým do podstaty a zmyslu základného práva na ich právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny, ako to sťažovatelia tvrdili (ani čl. 47 ods. 2 ústavy), aj keď jeho úvaha nebola správna. Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Sťažovatelia v sťažnosti namietali aj porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy, ktoré má charakter všeobecného ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy (napr. IV. ÚS 70/2011). Keďže citovaný článok neformuluje žiadne konkrétne základné právo ani slobodu účastníka konania a ani sťažovatelia jeho porušenie napadnutým rozhodnutím krajského súdu bližšie neodôvodnili, ústavný súd sťažnosti ani v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

III.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právna zástupkyňa sťažovateľov v sťažnosti a stanovisku k vyjadreniu predsedníčky krajského súdu vyčíslila trovy konania celkovou sumou 522,80 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd podľa vyhlášky priznal sťažovateľom náhradu trov konania v celkovej sume 340,90 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2014) v sume po 134 € a dva režijné paušály v sume po 8,04 €, plus 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť krajský súd (bod 3 výroku nálezu). Za tretí úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniu predsedníčky krajského súdu – vykonané v roku 2016) ústavný súd sťažovateľom náhradu nepriznal, pretože neobsahoval žiadne nové skutočnosti, ktoré by podstatne prispeli k objasneniu danej veci (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2016